

ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМОГО ЧАСНИКУ

Овчарук О.В., доктор с.-г. наук, доцент
Тернопільський національний економічний університет

E-mail: ovcharuk.oleh@gmail.com

Овчарук В.І., доктор с.-г. наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

Ткач О.В., кандидат технічних наук, доцент

Грицак Д.В., магістрант

Подільський державний аграрно-технічний університет

Часник досить поширений в усіх ґрунтово-кліматичних зонах країни. Його вирощують у відкритому та іноді в закритому ґрунті. Таке поширення пов'язане з тим, що часник широко використовують для споживання у свіжому вигляді, у м'ясоконсервній та овочеконсервній промисловості, а також як лікувальний засіб.

Часник (*Allium sativum* L.) – дворічна трав'яниста рослина родини цибулинних. Батьківщиною його вважають Середню Азію, де він з'явився ще 5000 років тому і поширився у Єгипет, Західну і Центральну Європу.

На відміну від інших цибулинних рослин часник утворює складну цибулину, що складається з окремих часточок (від 4 до 30 і більше), що називаються зубками [1].

Розмножується часник зубками або повітряними цибулинками — бульбочками, які висаджують під зиму. Щоб виростити більші цибулини, потрібно постійно видаляти зачатки стрілок для того, щоб залишалася тільки необхідна їх кількість для формування повітряних цибулин. При розмноженні повітряними цибулинками, які висівають звичайною зерновою або овочевою сівалкою, у перший рік формуються невеликі цибулини з одним зубком – однозубки. Вони залишаються зимувати в землі й на наступний рік формують повноцінні цибулини. Рослина, вирощена із зубків, дає урожай восени того ж року. У порівнянні з ріпчастою цибулею часник більш зимостійкий. Зубки його проростають при 3-5°C.

Озимий часник висаджують восени, коли температура на глибині 5 см знизиться до 12...15°C. Посаджений у цей час часник встигає сформувати потужну кореневу систему, що забезпечує високу зимостійкість, а це один з головних факторів отримання високого врожаю. При осінній посадці зубки великої фракції висівають на глибину 8-9 см, середньої – 6-7 см [2].

Норма посадки озимого часнику великих і середніх зубків однозубок складає 350-420 тис. шт./га, дрібних – 450-600 тис. шт./га.

Схема розміщення рослин часнику має становити 45-60 см, також можна здійснювати посадку стрічковим способом – дворядним за схемою 50×20×50 см, трьохрядним – 40×40×60 см. При вирощуванні цим способом зубки висаджують стрічковим пяти-шістирядним способом, відстань між рядами 20 см, а в ряду 10-12 см.

Основними ознаками готовності озимого часнику до збирання слугує характерне підсихання листків, починаючи з нижніх, помітне пожовтіння кінчиків верхніх листків, початок утворення сухих лусок на цибулинах, а також розтріскування чохликів суцвіть.

Період збирання часнику приблизно 5-8 днів. Не зібраний своєчасно часник швидко перезріває, загальні покривні луски розриваються, зубки розсипаються і стають непридатними ні для садіння, ні для зберігання. Не треба чекати, щоб часник повністю визрів на корені, краще зібрати його на 2–3 дні раніше, ніж на 1-2 дні пізніше.

Слід пам'ятати, що в період збирання зубки часнику соковиті, дуже ніжні, тому можуть травмуватись. Вони пошкоджуються не тільки від удару, а й від надто сильного стискання, травмовані місця швидко чорніють що призводить до гниття цибулин.

Список використаної літератури

1. Болотских А.С. Лук. Чеснок / А.С. Болотских – Харьков: Фолио, 2002. – 286 с.
2. Kozina, T., Ovcharuk, O., Trach, I., Levytska, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K. Spread Mustard and Prospects for Biofuels. Renewable Energy Sources. Engineering, Technology, Innovation: ICORES 2017, 2018. 791-799. DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_77
3. Лихацкий В.И. Выращивание озимого и ярового чеснока в условиях Лисостепи Украины / В.И. Лихацкий // Овощеводство. – 2006. – № 10. – С. 38-40.